

Johan Larsson Boström
Utvecklingschef

Rapport kring uppdraget gällande två nya familjecentraler

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar att godkänna och lägga rapporten till handlingarna

Sammanfattning

I kommunens ekonomiska verksamhetsplan får åren 2023-2025 har nämnden fått ett särskilt uppdrag från fullmäktige att öppna två nya familjecentraler. Denna tjänsteskrivelse är en rapport från förvaltningen till nämnden om hur uppdraget framskrider.

Underlag för beslutet

- Arbetsmarknads- och socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-09-11 (denna skrivelse)

Rapport kring förutsättningarna för att öppna två nya familjecentraler

Vad är en familjecentral?

En familjecentral är en samverkansform där barnmorskemottagning (BMM), barnavårdscentral (BVC), öppen förskola och förebyggande socialtjänst bedriver sin verksamhet i samma lokal. Familjecentraler ska vara en del i att främja trygga uppväxtvillkor för barn genom att sprida kunskap till och stödja blivande föräldrar och föräldrar. Uppdraget för familjecentral är för BMM och BVC reglerat i ett avtal enligt lag om valfrihetssystem från Region Skåne. Detta innebär att det finns både privata och offentliga vårdgivare som på lika villkor har möjligheten att medverka i en familjecentral med Lunds kommun.

Vinsterna är stora i att kunna erbjuda fler tillgängliga tvärprofessionella föräldraskaps- och barnstödjande insatser till familjer i kommunen. Samverkansformen familjecentral är en

2023-09-12

Diarienummer

ASN 2023/0168

förebyggande insats som i olika utvärderingar visat sig bra för de allra flesta föräldrar. Familjecentralsverksamhet ligger helt i linje med de förarbeten som genomförts inför en ny mer förebyggande socialtjänst som finns nära medborgaren.

Hur styrs och leds en familjecentral?

Samarbetet regleras i ett samverkansavtal som innehåller överenskommelser om gemensam ledning och styrning, samordning, mötesstrukturer, gemensam verksamhet och kostnadsfördelning av både lokal- och verksamhetskostnader. Avtalet syftar till att säkra samverkan, kontinuitet och kvalitet i familjecentralens verksamhet och är ett styrande dokument i det löpande ledningsarbetet. Verksamheterna har olika krav på lokaler, lyder under olika lagstiftningar, har olika målgrupper och upptagningsområden och styrs på olika sätt. För att det ska fungera smidigt krävs mycket arbete i bakgrunden. I såväl planering som i drift av verksamhet behöver parterna ha god insikt och förståelse för varandras verksamheter.

Vad bestämmer förutsättningarna för start av en familjecentral

Inrättandet av en familjecentral är beroende av ömsesidigt intresse, och förutsättningar, för samarbete mellan nämnder/förvaltningar inom kommunen samt med offentliga vårdgivare alternativt privata vårdgivare som är finansierade av Region Skåne.

Erfarenheter från andra kommuner säger att den största utmaningen i att inrätta nya familjecentralsverksamheter är en kombination av flera faktorer som var och en för sig är en förutsättning för verksamheten. Dessa faktorer är:

- Det behöver antingen finnas barnhälsovård och mödrahälsovård i området eller vårdgivare som är beredda att flytta verksamhet dit.
- Verksamheterna behöver vilja ingå i en familjecentralsverksamhet
- Det behöver finnas, förvärvas eller byggas lämpliga lokaler i området

Familjecentralen som arbetsplats ska utformas så den stöttar ett familjecentrerat arbetssätt, ett samutnyttjande av lokalerna och en bra samverkan för att möta alla barn och föräldrar på ett förtroendefullt sätt i en öppen och tillåtande miljö. Arbetsplatsen ska vara ett verktyg som stödjer det familjecentrerade arbetssättet. Respektive verksamhet har specifika krav på lokalerna. Lokaler som inte tidigare har använts för vårdverksamheter behöver anpassas och utrustas mycket, vilket i praktiken gör det lättare för kommunens verksamheter att flytta in i lokaler som redan bedriver

2023-09-12

Diarienummer

ASN 2023/0168

barnhälsovård och mödravård. Sådana lokaler är sällan anpassade för öppen förskoleverksamhet vilken kan kräva renovering och ombyggnationer. Lokalfrågan är därför stor och krävande i inrättandet av nya familjecentralsverksamheter. Vid start av senaste familjecentralen i Lund var det anpassning av lämplig lokal som fördröjde öppnande med ett par år.

Kommunen kan ha önskemål om var verksamheten ska starta. Var verksamheterna faktiskt sedan startar beror på var det finns förutsättningar. De lokala förutsättningarna såsom befolkningens mängd och demografiska och socioekonomiska förhållanden ger olika möjligheter för den enskilda familjecentralens uppbyggnad och inriktning. En familjecentral kan få en funktion som nav i lokalområdet och bli en viktig aktör i att skapa likvärdiga och goda villkor för alla barn och föräldrar. Många familjecentralsverksamheter bjuder in andra aktörer till tematräffar i lokalerna såsom bibliotek, sjukgymnast, barnläkare, psykolog, budget- och skuldrådgivning, familjerådgivning med mer. Besökare i verksamheten får god tillgång till mycket stöd och vägledning i frågor som är relevanta för familjer med små barn.

Vad är bästa placering av en familjecentral i Lund?

Baserat på kommunens demografi och de underlag som finns att tillgå om socioekonomiska mått bedömer förvaltningen att verksamheten skulle nå flest i målgruppen (0-6 åringar) i Linero samt centrala Lund. I Linero har primärvården under perioder haft sin barnmorskemottagning flyttad till centrala Lund men har återigen bemanning under delar av veckan. Nuvarande vårdlokaler skulle inte rymma en familjecentral. Det finns utöver den offentliga verksamheten en privat vårdgivare i närområdet.

Östra kommundelarna har relativt små barnhälsovårdsverksamheter och mycket begränsad tillgång till barnmorskemottagningar. Dalby har en barnmorskemottagning vilket saknas i Södra Sandby. Dalby är den tätort i östra kommundelarna som har bäst förutsättningar för familjecentralsverksamhet i alla avseenden, förutom lämpliga lokaler. Dalby är lättast att nå med kollektiva färdmedel från de andra tätorterna i östra delarna av kommunen.

Ekonomi

Ingående verksamheter i en familjecentral behöver ha ekonomiska förutsättningar för att ingå i en familjecentral. Det är av särskild vikt att tid för samverkan kalkyleras in.

Parterna ska stå för sina respektive kostnader som kan uppkomma. Hyreskostnader fördelas efter procent utifrån nyttjad yta. Gemensamma kostnader såsom samordnaruppdraget, gemensam

2023-09-12

Diarienummer

ASN 2023/0168

kompetensutveckling och verksamhetsdagar, skyltar, gemensamma möbler, information- och marknadsföringsmaterial, lås och inbrottslarm, brandskyddsutrustning, utrymnings- och överfallslarm, IT, skrivare mm bör fördelas på alla fyra verksamheter eller enligt överenskommelse. När ett samverkansavtal är tecknat är projektgruppens arbete i hamn och vidare planering och aktiviteter för driftsättande lämnas över till styrgruppen för familjecentralen.

Kostnad för en familjecentral

Baserad på Familjecentralen Fäladsfamiljen 2023

Familjecentralen på Norra Fäladen kostar 2023 ca 2,5 mnkr varav 0,9 mnkr avser lokalkostnader.

Fördelning mellan förvaltningarna:

Arbetsmarknads- och socialförvaltning: 0,7 mnkr, varav lokal 0,2 mnkr. Barn- och skolförvaltning: 1,8 mnkr, varav lokal 0,7 mnkr.

Inrättande av två nya familjecentraler innebär ett behov av att öppna minst en ny öppen förskola för barn- och skolnämnden.

Nuläge och pågående aktiviteter

December 2022: Arbetsmarknads- och socialförvaltningen (ASF) och barn- och skolförvaltningen (BSF) bjöd in till dialogmöten med alla vårdgivare i Lund under våren. Syftet med dialogmöten var att göra det känt bland vårdgivare att kommunen utreder förutsättningar för fler familjecentraler samt påbörja dialog om intresse för samverkan i sådan verksamhet med lokala vårdgivare.

April 2023: Uppstart arbetsgrupp ASF/BSF. Arbetsgruppen har skapat projektplan, planerat aktiviteter, utsett ansvariga för genomförandet, identifierat nyckelpersoner samt tagit fram kostnadsberäkningar. Ansvariga för genomförandet på ASF är Peter Hagberg (enhetschef) och Sanna Axberg (familjebehandlare).

ASF och BSF har initierat en arbetsgrupp för lokalsamordnare på förvaltningarna för att ta fram underlag för områden i Lund gällande: barnantal; nu, om 5, 10, 15 år. Socioekonomisk status, kommunikationer etc. – utifrån kommunens geografiska informationssystem.

April-juli 2023 - ASF har kontaktat och inlett dialog med:

- Samtliga lokala vårdgivare i kommunen för fördjupad dialog
- Fastighet- och lokalsamordnare på Region Skåne
- Hälso- och sjukvårdstrateger på Region Skåne med ansvar för uppdragsstyrning av familjecentralverksamheter

2023-09-12

Diarienummer

ASN 2023/0168

- Stadsbyggnadskontoret för att ta del av planarbete och verka för att familjecentralsverksamheter ska ingå stadsbyggnadsplaneringen
- Skånes kommuners projektledare som verkar för fler familjecentralsverksamheter i Skåne

Beredning

Ärendet har beretts av utsedd familjehandlare med uppdrag att utreda förutsättningarna för en familjecentral, enhetschef inom Resursenheten barn- och unga samt förvaltningens utvecklingschef.

Annika Pettersson
Arbetsmarknads- och socialdirektör

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Akten

För kännedom: